

Mikrojesle

Ministerstvo práce a sociálních věcí nabízí rodičům možnost volby

Mikrojesle už v České republice existovaly před rokem 1989. Navštěvovalo je obvykle pět dětí, o které se staral školený personál buď v obecních prostorech, nebo ve vlastních bytech. Mikrojesle byly zdarma, rodiče platili pouze za stravu. „Jesle zde byly po roce 1989 z ideologických důvodů hromadně rušeny, ale jsou zjevně potřeba. V počtu těchto zařízení jsme na chvostu celé Evropské unie,“ upozorňovala ministryně Marksová na konci října 2015 v rozhovoru pro Hospodářské noviny.

Eva Ferrarová, Martina Štýbrová

Mezitím se mikrojesle v souvislosti s vývojem společnosti a zaváděním opatření zaměřených na rovnost žen a mužů hojně zakládaly v západní Evropě. Existují téměř všude, nejvíce v Německu a Rakousku pod názvem Tagesmutter (Denní matky), ale i ve Francii, kde existují takzvané micro-crèches, nebo ve Švédsku, kde malé děti od jednoho roku do šesti let navštěvují takzvaná Förskola.

V České republice bylo v minulých letech velmi obtížné najít pro dítě místo v mateřské škole. Pro vyřešení nedostatku míst ve školkách proto Ministerstvo práce a sociálních věcí nabídlo řešení formou dětských skupin, které jsou další možností, jak umístit dítě v předškolním zařízení. V současné době existuje v České republice již 105 dětských skupin, ve kterých je v současné době téměř 1 500 předškolních dětí. Umístit dítě do jeslí bylo a je takřka nemožné, neboť v republice téměř žádné jesle nejsou. Tato situace se ještě zhoršila tím, že provoz jeslí v režimu zdravotnických zařízení byl zrušen v roce 2013 a z 1 043 zařízení zbylo následně kolem 45 jeslí. Poptávka po jeslích je velmi vysoká, a to i proto, že pouze v roce 2015 se narodilo rodičům 110 800 dětí.¹ Z toho důvodu

je nezbytné vytvářet pro předškolní děti místně a finančně dostupné a kvalitní veřejné služby, které pomohou rodičům realizovat se nejenom v rodinném, ale i pracovním životě. Z tabulky č. 1 je zřejmé, že v České republice mají rodiny s dětmi více než 500 000 dětí, které jsou ve věku od 0–4 let věku.

Ministerstvo práce a sociálních věcí nabízí jako řešení této situace mikrojesle. Jedná se o to, aby rodiče, kteří nemohou o děti pečovat, protože chtějí nebo musí chodit do práce, měli možnost své děti umístit, měli tedy možnost volby.

Tabulka č. 2 ukazuje zvyšující se podíl dětí mladších tří let v mateřských školách, který v souvislosti s vysokým počtem odmítnutých žádostí do mateřských škol (v loňském školním roce více než 50 tisíc nepřijatých žádostí) zvyšuje nutnost zajistit alternativní kvalitní předškolní služby. Česká republika má 6 246 obcí. Statistiky MŠMT uvádějí, že nejvíce zřizovatelů mateřských škol je mezi obcemi (4 723 z 5 158 mateřských škol).² Z toho důvodu jsou mimo jiné zvoleny právě obce jako zřizovatelé mikrojeslí. Obce rovněž vyjadřují zájem o řešení zájmů svých občanů a situací, kteří potřebují specifický typ služby.

Mikrojesle jsou koncipovány jako veřejná služba péče o děti, která nabízí

ILUSTRAČNÍ FOTO: RADOŠLAV BERNAT

pravidelnou profesionální péči o děti od šesti měsíců do čtyř let v kolektivu maximálně čtyř dětí. Požadovaný provoz mikrojeslí je pět dní v týdnu minimálně osm hodin denně. Rozsah umístění dítěte závisí na dohodě mezi rodičem a poskytovatelem služby.

Mikrojesle zaručují kvalitu péče a finanční dostupnost pro všechny rodiče, kteří potřebují zajistit péči o své děti. V mikrojeslích se poskytuje individuální výchovná péče o svěřené dítě zaměřená na rozvoj schopností a návyků s ohledem na věk dítěte. Dále se zajišťuje bezpečnost a zdraví dítěte, jeho pobyt na čerstvém vzduchu, spánek v odpovídajícím hygienickém prostředí a osobní hygiena dítěte, včetně případného poskytování první pomoci. Tato péče o dítě je doplňkem péče rodinné, není její náhradou, ve skupině jsou maximálně čtyři děti, což kopíruje rodinné prostředí, a může tak odpovídat věkovým a individuálním potřebám dítěte.

V příštích třech letech bude vybudováno a provoz mikrojeslí pilotně

Tabulka č. 1: Podíl dětí dle věku v ČR ke konci 2014 (1–4 roky)

Věk dětí	Počet dětí
Do 1 roku	109 943
1leté	108 273
2leté	109 591
3leté	109 520
4leté	119 742

Zdroj: ČSÚ

ověřován v obcích České republiky v rámci projektu Ministerstva práce a sociálních věcí Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby.

Hlavními výstupy projektu budou:

- 1) komplexní návrh nového typu služby péče o děti, takzvaných mikrojeslí včetně návrhu nutných legislativních změn,
- 2) ověření zájmu a možností zavedení takzvané garance místa v předškolních zařízeních pro děti od jednoho roku věku a od dvou let věku výše,
- 3) revize a komplexní návrh systému vzdělávání pro pečující osoby.

Na mikrojesle jsou vyčleněny také finanční prostředky z Evropského sociálního fondu – 40 milionů pro Prahu, 100 milionů pro další regiony. Projekty na čerpání finančních prostředků na zařízení a provoz mikrojeslí budou moci podávat přímo

obce, organizace zřízené obcemi, právnické osoby vykonávající činnost škol nebo školských zařízení nebo je pro obce mohou provozovat smlouvené neziskové organizace. Termín, ve kterém bude možné předkládat konkrétní žádosti o podporu, je stanoven od 16. května až 6. června 2016. Veškeré potřebné informace se nacházejí na stránkách projektu <http://mikrojesle.mpsv.cz> nebo na stránkách Evropského sociálního fondu www.esfcr.cz (výzva 126 a 127).

Příjemci dotace budou spolupracovat s projektovým týmem Ministerstva práce a sociálních věcí během realizace projektu tím, že v rámci pilotního ověření zřizování a provozu mikrojeslí budou poskytovat podklady pro hodnocení provozu mikrojeslí. Ministerstvo práce a sociálních věcí pak bude poskytovat příjemcům poradenství, metodickou podporu, možnost účasti na seminářích a konferencích a možnost

benchmarkingu, tedy sdílení zkušeností s ostatními příjemci.

Přínosy navrhovaného řešení jsou jednoznačné. Umístění dětí do mikrojeslí umožní rodičům i zaměstnavatelům plánovat návrat či vstup na trh práce, což bude mít pozitivní dopady nejenom na zachování profesních kompetencí rodičů, ale i na další hospodářský růst díky využití lidského potenciálu veškerého obyvatelstva. Díky zvýšení zaměstnanosti matek malých dětí státní ušetří nejen na výpadku ze zdravotního a sociálního pojištění, ale naopak tyto sociální systémy budou doplněny o odvody rodičů (takzvaná dvojitá dividenda účasti na pracovním trhu). Posílena bude i příjmová stránka rozpočtu o přímé i nepřímé daně rodičů.³

Podpora předškolních zařízení je – stejně jako sociální bydlení – zásadní a přímou podporou rodin s dětmi, která zásadně zabraňuje vzrůstající chudobě. Je navíc podporou nediskriminační a nefinanční, čímž se eliminuje možnost zneužívání. Mezinárodní studie prokazují, že pro schopnost učit se je u dětí klíčový devátý měsíc až čtvrtý rok věku. V době, kdy děti nastupují na základní školu, se tyto návyky velmi těžko mění.⁴ Proto jsou kvalitní předškolní zařízení klíčová pro životní šance všech dětí, nejen pro děti ze sociálně znevýhodněných rodin. ■

PhDr. Eva Ferrarová, Ph.D., a Mgr. Martina Štýbrová jsou pracovníci odboru 21, odbor rodinné politiky a politiky stárnutí, Ministerstva práce a sociálních věcí.

Tabulka č. 2: Mateřské školy – podíl dětí v jednotlivých věkových kategoriích populace ve školním roce 2006/07–2013/14

Věk	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Mladší než 3 roky	23,0 %	23,0 %	24,8 %	26,7 %	27,4 %	25,9 %	26,8 %	30,4 %
3leté	76,6 %	75,3 %	76,5 %	76,1 %	75,6 %	75,3 %	75,3 %	77,3 %
4leté	90,7 %	90,9 %	89,4 %	88,3 %	86,7 %	84,4 %	86,9 %	87,4 %
5leté	93,7 %	93,2 %	92,8 %	91,4 %	91,2 %	89,1 %	88,2 %	90,5 %
6leté	22,3 %	21,6 %	21,0 %	20,6 %	20,5 %	20,7 %	18,0 %	17,1 %
Starší než 6 let	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,3 %	0,4 %

Zdroj: Statistiky MŠMT

1 www.czso.cz/csu/czso/cri/pohyb-obyvatelstva-4-ctvrtleti-2015

2 Statistická ročenka MŠMT <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

3 Česky: nevyužitý potenciál země. CERGE inst, Kalíšková, Mních, 2012 nebo VÚPSV. Míra zaměstnanosti žen s dítětem pod tři roky je 18,9 % www.vupsv.cz/sites/File/audit-clanky/3_Rodicovska_pece_o_deti_do_3_let.pdf.

4 OECD, 2006, Melhuish, E., Gardiner, J. & Otero, 2015.